



Tines Ratapinyades

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Serra de Puig Gili

Coordenades:

Latitud: 41.69251
Longitud: 1.90324
UTM Est (X): 408732
UTM Nord (Y): 4616218

Classificació

Número de fitxa: 08182 - 233
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle: XVIII-XIX
Estat de conservació: Regular
Notes de conservació: L'estat de conservació d'una de les tines és correcte, i de l'altre és deficitari ja que falta la coberta.
Protecció: Legal
Observacions protecció: BCIL / 565 / Acord Ple Consell Comarcal del Bages / 24/07/2006
Número inventari: Sí (IPA36262)
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08181A0140000400000J
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dv., 10/08/2018 - 02:00

Descripció

La construcció se situa al marge dret del camí que hi duu. Es tracta d'un conjunt format de dues tines i una edificació auxiliar. Les dues tines es troben alineades i formen un sol cos. Observant el conjunt enfront a les portes d'entrada, descrivim les edificacions d'esquerra a dreta.

La Tina núm. 1 té planta circular a l'interior i rectangular a l'exterior. Els murs són fets amb pedra ben treballada i morter de calç. Al seu interior i trobem el dipòsit recobert de rajoles de ceràmica envernissada lleugerament corbades. La coberta és de volta amb pedres amorterades i sobre aquesta s'hi col·loquen lloses més planes fent-ne una altra capa on finalment s'hi estén una capa de sorra i pedruscall. Els muntants per a l'entrada acaben en volta. Presenta tres amagatalls a l'interior i una peça de ferro de petites dimensions clavada sota la cúpula.

La Tina núm. 2 té planta circular a l'interior i rectangular a l'exterior. L'entrada i la coberta s'han esfondrat, omplint de runa conjuntament amb vegetació l'interior del dipòsit. Tot i el seu mal estat, s'observen diferències clares en quant a la seva construcció envers la núm. 1. La part inferior dels murs són fets de pedra i morter de calç i la part superior de pedra sense material d'unió on es localitzaria l'entrada a la tina. La coberta, encara que inexistent, es creu que era feta amb el mètode d'aproximació de filades; es dedueix a partir de les darreres filades existents a la part superior del mur, on es veu un tram on aquestes van aproximant-se. L'interior del dipòsit és recobert de rajoles de ceràmica envernissada lleugerament corbades. La primera filada de rajoles comença molt per sota del que és habitual; a 2,20 m de l'entrada. Té una finestra.

Les diferències constructives que presenten entre elles, fa pensar en dues fases o èpoques en la seva realització. També ho confirma la diferència en l'aparença de les pedres de les dues tines.

Darrere les tines trobem una important construcció de planta rectangular, de 2,90 m d'ample per 6,50 m de llarg. Aquesta no és de fàcil observació ja que l'abundant i espessa vegetació l'ha cobert quasi per complet. Es construeix amb pedra amorterada i coberta en volta. El gruix de les parets és de 55 cm. Té una llinda de dimensions 125 cm de llargada per 35 cm d'amplada per 12 cm de gruix. La porta d'entrada és de 97 cm x 134 cm d'alçada. A l'interior i veiem els brocs de les dues tines a una distància entre ells de 140 cm, que queden perfectament emmarcats a l'interior del mur; vuit amagatalls a mitja alçada dels paraments, dos amagatalls més de dimensions superiors tocant el terra, que podrien servir per guardar aliments en fresc, i un forn de pa que conserva la cúpula de la cambra de cocció. La forma i dimensions de la construcció fan pensar que era usada com habitatge en certes èpoques de l'any.

Observacions:

Partint del Pont de Vilomara i en direcció a Rocafort, a 150 m de l'inici de la carretera BV-1224 agafarem el Camí de la Casa Nova que va vorejant la riera de Santa Magdalena i la riera de la Casa Nova fins arribar a la Casa Nova de Sant Jaume. En aquest punt deixarem la pista per agafar el camí que passa pel mig de la masia fins arribar a la riera. La creuarem i seguirem pel mateix, riera amunt fins uns 1.700 metres on trobarem les tines situades al marge dret del mateix camí.

Història

El Bages està organitzat a l'entorn d'un pla central d'entre 200-300m d'altitud tancat per un seguit de serralades; concretament la serralada de Sant Llorenç del Munt marca un territori muntanyós que domina les anomenades Valls del Montcau, un espai excepcional i singular en el qual una geografia difícil es barreja amb els testimonis d'una intensa activitat humana. Es tracta d'un territori emmarcat en el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, que comparteix espai amb els municipis de Talamanca, Mura, El Pont de Vilomara i Rocafort, Navarcles i Sant Fruitós de Bages. Els tres primers municipis destaquen per

concentrar un important nombre de tines enmig de les vinyes.

La importància del cultiu de la vinya es fa evident, fonamentalment, en la presència de tines a totes les cases i també enmig de les vinyes. La tradició vitivinícola al Bages ha marcat les diferents etapes històriques així com l'evolució dels municipis de la zona, des del segle XI fins el XIX. Al segle XIV són moltes les referències de tines i folladors al costat de les bótes a quasi totes les cases i cellers de la zona, i la tina apareix per primera vegada a documents a la zona del Bages durant el segle XIV.

A partir del segle XVI i XVII comencen a generalitzar-se les tines excavades a la roca, amb els dos recipients: un per xafar el raïm i altre per abocar-hi el most i la brisa perquè fermentés; però finalment es va acabar construint un tipus de tina que podia fer la mateixa funció en un únic recipient afegint el brescat, una graella de posts de fusta recolzades a la boca que permetien xafar el fruit i contenir el líquid extret a la inferior. El recipient fonamental per a l'elaboració del vi a partir del segle XVII, fou la tina, de forma circular o quadrada, construïda amb pedra en sec i morter de calç, amb l'interior impermeabilitzat amb cairons envernissats de color vermellós.

Cronològicament, les tines excavades a la roca daten de l'edat mitjana, mentre que les folrades amb cairons envernissats es van fer a partir del segle XVII (Ballbé, 1993). L'apogeu de la vinya al segle XVIII obliga a construir més tines a l'exterior de les cases, probablement utilitzades per parcers, mentre que les interiors de les cases eren dels amos.

L'expansió dels segles XVIII i XIX es dona quan la fil·loxera afectà les vinyes franceses el 1863, i la demanda de vins catalans augmentà. Però a partir de 1892, començà a afectar la nostra zona. Tot i què es plantaren algunes vinyes amb peu americà, que va mantenir el conreu de la vinya fins a la industrialització, no tornaria a ser mai més un conreu important, abandonant-se progressivament les feixes.

Bibliografia

Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. AA. VV. (2005). Tines a les Valls del Montcau. Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. Consorci de les Valls del Montcau. Col. Llibres de la Muntanya, 11. Farell Editors, Sant Vicenç de Castellet.

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1993). Tines al mig de les vinyes a la comarca del Bages. Quaderns del Centre d'Estudis del Bages, núm. 6.

CORTÉS ELÍA, MARÍA DEL AGUA (2017) Inventari de les tines de les Valls del Montcau. Pla Director de les tines a peu de Vinya. Diputació de Barcelona, Ajuntaments de El Pont de Vilomara i Rocafort, Talamanca i Mura.



